

Handläggare: Linda Wikman
Tfn: 08 508 03 254

Till Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

21. Lokalt Brottss- och drogförebyggande Handlingsprogram i Spånga-Tensta

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner handlingsprogrammet för det lokala brotts- och drogförebyggande arbetet i stadsdelen Spånga-Tensta.

Jack Kindberg
Stadsdelsdirektör

Gabriel Marawgeh
Avdelningschef

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för Integration och Utveckling. Den föregående drogförebyggande handlingsplanen i Spånga-Tensta har legat till grund för det nya förebyggande handlingsprogrammet. Samordnaren har kontinuerligt, under arbetets gång, förankrat detta förslag hos framförallt Barn och Ungdom liksom det lokala Brottsförebygganderådet (BRÅ) i Spånga-Tensta.

Bakgrund

Stadens nuvarande alkohol- och drogpolitiska strategi antogs av kommunfullmäktige 1995 och reviderades 1998. I och med detta fick stadsdelsnämnderna uppdraget att utarbeta lokala handlingsprogram för det drogförebyggande arbetet i stadsdelarna.

Förvaltningen i Spånga-Tensta utarbetade då ett lokalt drogförebyggande handlingsprogram. Programmet diskuterades i olika grupper, fick bred förankring och antogs i nämnden 1998. Med tiden har dock förutsättningarna för denna strategi och program förändrats genom bl. a. ökad internationalisering och krav på anpassning till andra länders lagstiftning. Idag finns en liberalare syn på droger i samhället och det är allt vanligare att unga dricker alkohol och experimenterar med narkotika¹. Förutsättningarna för nationell alkoholpolitik har begränsats, tillgängligheten på narkotika ökat, aktuell lagstiftning förändrats och nya kunskaper/arbetssätt har inom det förebyggande, liksom vård- och behandlingsområdet tillkommit. En revidering av stadens strategi påbörjades därför av Socialförvaltningen 2002, där föreslogs även att strategin skulle omvandlas till ett program, det s k **STAN**-programmet (Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program). Barn och unga som tidigt börjar använda sig av droger löper inte bara högre risk att fastna i ett missbruk utan riskerar också att hamna i ett kriminellt beteende (detta kan givetvis även uppkomma i omvänd ordning, d v s tidig kriminell utveckling kan leda till missbruk). Vidare kan vi konstatera att t ex alkohol är vanligt i samband med brottslighet, i synnerhet våldsbrott². Att många tappat omdömet och gör saker, ibland olagliga, som de normalt sett inte skulle ha gjort – i samband med alkoholintag – är också allmänt känt. Med detta i bakhuvudet kan vi konstatera att ett aktuellt och levande förebyggande handlingsprogram är viktigt. Det lokala brotts- och drogförebyggande handlingsprogrammet kommer att revideras årligen.

Syfte

Syftet med att revidera det befintliga handlingsprogrammet i Spånga-Tensta är att få ett brett program med klara, uppföljningsbara mål för det lokala förebyggande brotts- och drogarbetet. Alla aktörer måste se att de är en del i en större aktivitet och tydligt kunna se sitt ansvar i detta. Syftet är också att utifrån de nationella och stadens mål arbeta fram ett handlingsprogram som kan tillgodose och tydliggöra de lokala behoven och förutsättningarna i ovan nämnt arbete.

Definition av droger

Med droger avses i detta handlingsprogram alkohol, narkotika, tobak, kemiska lösningsmedel, anabolsteroider och medicinska preparat som olagligt används i berusnings- eller prestationshöjande syfte.

¹ *Förebyggandets konst* (2002), s.6.

² *Allas vårt ansvar – ett nationellt brottsförebyggande program* (Ds 1996:59), s.8 och 26.

Förvaltningens synpunkter

Ett långsiktigt och kontinuerligt förebyggande arbete är viktigt, såväl medicinskt, socialt som ekonomiskt. Framförallt för barn och unga. Genom att samordna och skapa dialog mellan människor och lokala verksamheter öppnar man möjligheter för det förebyggande arbetet att lyckas. Ett aktuellt och levande förebyggande handlingsprogram är en god hjälp och stöd i detta viktiga arbete.

Innehåll

Förslaget till det reviderade lokala brotts- och drogförebyggande handlingsprogrammet redovisas som bilaga 1 till detta dokument.

I bilaga 2 redovisas såväl nationella som stadens mål med förebyggande handlingsprogram.

I bilaga 3 redovisas referenserna.

SLUT

BILAGOR

Bilaga 1

LOKALT BROTTSS- OCH DROGFÖREBYGGANDE HANDLINGSPROGRAM I
SPÅNGA-TENSTA

5

Bilaga 2

NATIONELLA MÅL MED FÖREBYGGANDE HANDLINGSPROGRAM
STADENS MÅL MED FÖREBYGGANDE HANDLINGSPROGRAM

12

Bilaga 3

REFERENSER

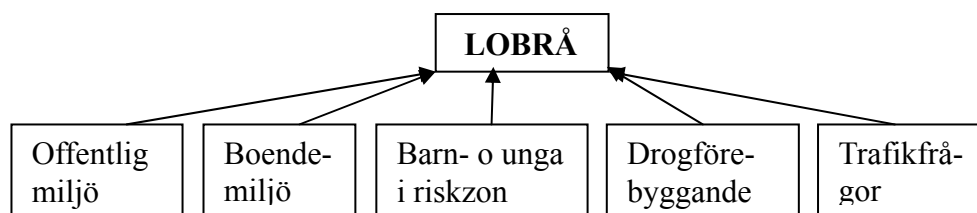
14

Bilaga 1

Lokalt brotts- och drogförebyggande handlingsprogram i Spånga-Tensta

Handlingsprogrammet avser att vara en långsiktig plan för det preventiva arbetet i Spånga-Tensta och ska ligga till grund för kontinuerliga insatser. Därför är det viktigt att programmet är väl förankrat, uppdaterat³ och känt för alla som bor och arbetar i stadsdelen. Var och en som ingår i stadsdelens förebyggande arbete ska förstå hur de bidrar till detta samt kunna beskriva hur de går till väga i sin verksamhet. Även information kring *vad* och *var* jag som individ kan få hjälp och stöd måste vara lätt att få tag i och förstå.

Det lokala brottsförebyggande rådet (LOBRÅ) i Spånga-Tensta arbetar förebyggande. Inom rådet finns fem arbetsgrupper för att bli mer effektivt och fokuserat och för att uppnå snabbare och bättre resultat. Samordnaren för LOBRÅ samordnar de fem arbetsgrupperna och ansvarar också för dokumentationen.

Inriktningsmål för det lokala förebyggande handlingsprogrammet

Stadsdelen Spånga-Tensta ska vara fri från drogmissbruk och kriminalitet.

Det lokala programmets mål

Lokala insatser är av stor vikt då flertalet brott som begås mot privatpersoner begås i deras lokala miljö och brottslingarna också har sina rötter i denna miljö⁴. De åtaganden som redovisas nedan syftar till både brotts- och drogpreventiva åtgärder då det finns ett starkt samband mellan brottslighet och droger. Det lokala handlingsprogrammets mål bygger på av staden ställda inriktningsmål för det drogförebyggande arbetet (STAN-programmet).

- Att verka för en brotts- och drogfri uppväxt för barn och unga
- Att verka för ett Spånga-Tensta fritt från narkotika och kriminalitet
- Att minska alkoholmissbruket och kriminaliteten i stadsdelen

³ Revidering ska ske årligen.

⁴ *Allas vårt ansvar – ett nationellt brottsförebyggande program* (Ds 1996:59), s.29.

- Att erbjuda alla drogmissbrukare vård

Arbetet mot att uppfylla de lokala målen liksom det övergripande målet går via följande åtaganden;

1. Nyrekrytering till missbruk/kriminalitet ska minska samt debutåldern skjutas upp
2. Andelen barn och ungdomar som använder droger och/eller begår brott ska minska
3. Berusningsdrickandet bland både unga och vuxna ska minska
4. Fler ska förmås att upphöra med sitt missbruk/kriminalitet samt att de medicinska och sociala skadeverkningarna i samband med detta ska minska

Arbetet för att uppfylla de lokala åtagandena utgår från tre förebyggande strategier; *befolkningsstrategin* (hela befolkningen), *riskbeteendestrategin* (speciellt utsatta grupper) och *vård- och behandlingsstrategin* (tungt belastade).

Det lokala programmens preventiva strategier

Befolkningsstrategin

Strategin riktar sig till hela befolkningen och består av förebyggande/hälsofrämjande insatser samt attitydförändringar. Man använder sig av såväl *situationell*- som *social prevention*. Genom situationell prevention *minskas t ex antalet tillfällen* för att begå brott/hantera droger samt ökar riskerna för upptäckt och minskar lönsamheten. Social preventionen handlar om att *minska benägenheten* och motivationen till att begå brott/bruka droger, t ex genom att stärka de sociala banden och ge en ökad känsla av samhörighet.⁵

Riskbeteendestrategin

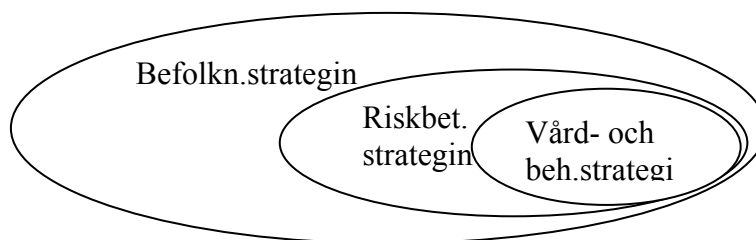
Här riktas insatserna mot de som bedöms vara i riskzon, avgörande för att stoppa ett begynnande eller spridande av missbruk/kriminalitet. Det handlar om såväl situationell som social prevention. Solrosens riktade verksamhet liksom dialog mellan polis, de sociala myndigheterna, skola och föräldrar samt medling ryms inom denna strategi. Tidiga och kraftfulla reaktioner från samhällets sida eller snabba, enkla vårdinsatser på hemmaplan kan många gånger vara tillräcklig för att stoppa utvecklingen mot ett beroende eller kriminellt beteende. Det kan dock vara svårt att bedöma *när* en åtgärd ska sättas in.

⁵ *Kriminell utveckling – tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser* (2001:15), s.13.

Vård- och behandlingsstrategin

Insatserna riktas till de som redan kommit in i ett tungt missbruk eller kriminalitet och som är i behov av kvalificerad vård och/eller behandling. Även här finns en förebyggande aspekt eftersom missbrukare är dåliga förebilder. Solrosens riktade verksamhet kan även här räknas in då de utsatta barnen behöver t ex samtalsterapi och annan stödverksamhet.

Det förebyggande arbete som t ex förskola, skola och LOBRÅ arbetar med rör sig i de två yttre ellipserna. Befolkningsstrategin riktar sig till hela befolkningen medan riskbeteende-strategin till en mindre men mer utsatt grupp. Den minsta ellipsen avser den mest utsatta gruppen. Sjukvården, socialtjänsten (t ex ALL-teamet) och kriminalvården står för insatserna i denna grupp liksom Solrosens vårdande och förebyggande arbete med barn och unga.

Risk och skyddsfaktorer

Syftet med prevention är att begränsa och förebygga problem t ex genom att identifiera de faktorer som antingen är upphovet till eller kan begränsa problemen, s k *risk- och skyddsfaktorer*⁶. Exempel på riskfaktorer är positiv attityd till och lätt tillgänglighet till droger. Missbruk, våld i familjen, skolproblem och svaga band till familj, skola och samhälle. Exempel på skyddsfaktorer är samhörighet/delaktighet med familj, skola och samhälle och tydliga sociala normer. Ett väl känt fenomen är att risken för problembeteenden ökar med vissa riskfaktorer. På samma sätt kan olika skyddsfaktorer minska riskerna. I detta sammanhang talas det även om ett multifaktoriellt perspektiv, d v s att det är sällan en riskfaktor som är orsaken till problemen utan flera riskfaktorer som *samspekar* och därmed förstärker varandra. Därför är det viktigt att *minska andelen riskfaktorer* och *stärka andelen skyddsfaktorer*.

Stärk skyddsfaktorerna

Det finns skyddsfaktorer av huvudsakligen två slag; antingen bidrar de till att samhörighet och solidaritet skapas eller också är de strukturskapande. Skillnaden ligger i förhållningssättet hos de inblandade. Samtliga inblandades relationer måste bygga på förtroende som i sin tur skapar en känsla av sammanhang för det som man gemensamt vill åstadkomma.

⁶ *Förebyggandets konst* (2002), s.11.

Aktiviteter som planeras och genomförs *med* varandra bygger på en ömsesidig förståelse. Aktiviteter som planeras och genomförs *för* någon annan ger ofta sämre resultat och bidrar till att skapa en ”vi” och ”dom” känsla. Ett sätt att skapa sammanhang är att tillsammans utarbeta en policy/handlingsprogram kring t ex droger på en arbetsplats. Detta skapar trygghet såväl för arbetsgivaren som arbetstagaren. För alla verksamma och boende i stadsdelen måste det också finnas klar och lättillgänglig information för de situationer då man kan behöva hjälp och stöd. *Vad* kan jag få hjälp med och *var* vänder jag mig? Detta är viktiga frågor som kräver svar.

Stadsdelen Spånga-Tensta åtaganden⁷

1. Nyrekrytering till missbruk/kriminalitet ska minska samt debutåldern skjutas upp

- **Fakta**

Debut för bruk av alkohol och tobak kryper allt längre ner i åldrarna (många har debuterat redan i åk.5)⁸. Barn och unga som i hög utsträckning exponeras för riskfaktorer fastnar oftare än andra i ett missbruk/kriminellt leverne. Genom att stärka de preventiva faktorerna minskar intresset bland unga att ”testa”.

Andelen elever i åk 9 i stadsdelen som uppger att de *någon gång varit berusade* är **49%**. I åk 2 i gymnasiet är motsvarande siffra **76%**.

Andelen elever som uppgett att de *inte dricker alkohol* är högre i Tensta än i Spånga. Andelen elever i åk 9 i stadsdelen som uppger att de *haft möjligheten att pröva narkotika* (men ej använt) är **29%** (staden **34%**). Motsvarande siffror i åk 2 på gymnasiet är **48%** (staden **54%**).

- **Arbetssätt**

Kontinuerligt och åldersanpassat preventivt arbete i skolundervisningen (droger, brott, lag och rätt) för att förmå barn och unga att våga säga *nej*. Genom meningsfulla fritidsaktiviteter träffar unga i riskzon andra som inte har ”problem”, liksom att de som misslyckats i skolan kan finna social status genom fritidsaktiviteten. Aktiv dialog mellan skola, elever och föräldrar för att så tidigt som möjligt kunna bryta ett begynnande missbruk och/eller kriminalitet.

⁷ I samband med de angivna åtagandena redovisas även en preciserad *faktadel*, *åtagande/arbetssätt samt vem/vilka som är ansvariga*. I faktadelen förekommer statistik från den senaste genomförda Drogvaneundersökningen (2002) vilket ger en bild av hur situationen ser ut i stadsdelen⁷. Undersökningen genomfördes bland samtliga elever i åk 9 samt åk 2 på gymnasiet. Andelen respondenter i Spånga-Tensta var 83%.

⁸ *Förebyggandets konst* (2002), s.29.

Adekvat information till föräldrar om *vart* de kan vända sig *om* de behöver hjälp och/eller stöd.

Insatser av olika slag i Gullingeparken i samarbete med bl. a polisen (genom LOBRÅ) väntas ge minskad försäljning av droger i området samt minskad nyrekrytering. Uppföljning av inköpsstudier samt information kring folköls- och tobakstillsynen till de lokala handlarna/restaurangerna.

- ***Ansvariga***

Samordnaren i samarbete med handlarna/restaurangerna i stadsdelen, skolan, fritidsverksamheten (fältassistenter), socialtjänsten (uppsökarna) och polisen

2. **Andelen barn och ungdomar som använder droger och/eller begår brott ska minska**

- ***Fakta***

Det föreligger ett starkt samband mellan narkotika- och alkoholmissbruk samt tobaksrökning⁹. D v s att den som brukar narkotika brukar också i stor utsträckning alkohol och tobak. Faktorer följs även åt i omvänd riktning; d v s om narkotikamissbruket minskar, minskar även alkohol- och tobaksbruk.

I stadsdelen uppger **12%** av eleverna i åk 9 att de *någon gång provat narkotika* och **49%** att de *någon gång känt sig berusade av alkohol*.

Det är något lägre i jämförelse med staden. Även tobaksbruket i stadsdelen är något lägre än snittet för staden. **24%** av eleverna i åk 9 och **37%** i åk 2 uppger att de *köper folköl själva från butik*. Av de gymnasieelever som dricker alkohol uppger **41%** i Spånga och **34%** i Tensta att *föräldrarna försett dem med alkohol*. Det är högre än stadens snitt som ligger på **30%**.

- ***Arbetsätt***

Kontinuerligt och åldersanpassat preventivt arbete genom skolan från åk.4 t o m sista året i gymnasiet. Skapa ett tätt socialt skyddsnät mellan skola och familj samt erbjuda föräldrar stöd i sin föräldraroll och skola/fritidspersonal i sin. Informationen kring *vad* man kan få hjälp och stöd med och *vart* man kan vända sig måste vara så klar och lättillgänglig som möjligt.

Förhindra att underåriga kan köpa ut folköl och tobak samt erbjuda såväl föräldrar som handlare information kring, samt konsekvenserna av, langning.

Barn och ungdom ska erbjudas drogfri, meningsfull och attraktiv fritidsverksamhet.

⁹ *Förebyggandets konst* (2002), s.8.

- **Ansvariga**

Samordnaren i samarbete med handlarna/restaurangerna i stadsdelen, skolornas rektorer, fritidsverksamheten, socialtjänsten i samverkan med föräldrarna och polisen

3. Berusningsdrickandet bland både unga och vuxna ska minska

- **Fakta**

Berusningsdrickandet ökar under helger som valborg, lucia mm och många unga gör sin debut för första berusning i samband med detta. Andelen unga i hela stadsdelen som angett att de *inte dricker alkohol* i åk 9 är **35%** (staden **21%**) och i åk 2 är **21%** (staden 9%). Skillnader finns dock inom stadsdelen. Av åk 9 eleverna i Spånga anger **20%** (åk 2, **9%**) och i Tensta **55%** (åk 2, **33%**) att de inte dricker alkohol.

- **Arbetsätt**

Riktade insatser/kampanjer ska ske företrädesvis i samband med olika kända berusningshelger som t ex lucia, valborg och skolavslutning. *Kampanjerna ska riktas till såväl vuxna som unga.* Stadsdelen ska anordna drogfria ungdomsaktiviteter i samband med dessa helger.

Erbjuda föräldrar stöd och rådgivning kring såväl deras egna som deras barns alkoholvanor. De lokala handlarna, restaurangerna, ska också erinras om sin roll, d v s att det är olagligt sälja alkohol till underåriga (även tobak) samt till påverkade personer.

- **Ansvariga**

Samordnaren i samarbete med handlarna/restaurangerna i stadsdelen, preventionscentrum, skolan, fritidsverksamheten och fältassistenter

4. Fler ska förmås att upphöra med sitt missbruk/kriminalitet samt att de medicinska och sociala skadeverkningarna i samband med detta ska minska

- **Fakta**

I stadsdelen förekommer problem med droghandel, bl. a i Gullingeparken. Såväl missbrukare som kriminella är dåliga förebilder för barn och unga. Alkohol är dessutom en effektiv "tändvätska" när det gäller våld och andra kriminella handlingar. ALL-teamet och uppsökarna arbetar dock aktivt med missbrukarna i området.

Omkring 3% av barnen i förskolan bedöms av förskolepersonalen som om att de far illa. Vanligaste orsakerna till detta är relationskonflikter i familjen, missbruk och fysisk och/eller psykisk vanvård – kända grundläggande riskfaktorer för såväl missbruk som kriminalitet¹⁰.

¹⁰ Kriminell utveckling – tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser (2001:15), s.33.

- **Arbetsätt**

Mobilisera och samordna hjälpinsatser tidigare t ex stärka föräldrarna tidigt i deras föräldraroll samt erbjuda dem adekvat stöd och hjälp, fungerande fritidsverksamhet samt implementera lokal *Handlingsplan för bemötande av våldsutsatta kvinnor*. Tydlig information till alla i stadsdelen om *vad* och *var* man finner hjälp och stöd. Förebyggande policy- och handlingsplaner bör arbetas fram på alla arbetsplatser och verksamheter i stadsdelen. Finns en klar handlingsplan är det också lättare att agera tidigare.

Insatser i Gullingeparken i samarbete med bl. a polisen, socialtjänsten och ALL-teamet väntas ge minskad försäljning av droger i området och öka möjligheten för missbrukare att upphöra med sitt missbruk. Genom att effektivisera samordningen mellan t ex socialtjänst och landstinget ska stadsdelen kunna erbjuda snabba hjälpinsatser på hemmaplan. Handlarna/restaurangerna ska erinras att respektera alkohollagstiftningen.

- **Ansvariga**

Samordnaren i samarbete med handlarna/restaurangerna i stadsdelen, polisen, socialtjänsten (ALL-teamet, Solrosen och uppsökarna), Familjecentralen i samverkan med MVC/BVC, förskolan, skolan, fritidsverksamheten och arbetsgivarna

Bilaga 2

Nationella mål med förebyggande handlingsprogram

I en av regering och riksdag fastslagen förebyggande handlingsplan mot alkoholskador (prop. 2001/01:20) är några av de övergripande målen att barn och ungas uppväxt ska vara alkoholfri och att alkoholdebuten ska skjutas upp¹¹. Ohälsa kan man betrakta som ett centralt begrepp i detta sammanhang då såväl drogmissbruk som kriminalitet bottnar i fysisk och psykisk ohälsa. Forskning visar t ex att den som börjar dricka alkohol vid 14 års ålder löper fyra gånger större risk att fastna i ett beroende än den som börjar vid 20 års ålder¹². De som tidigt börjar bruka droger och/eller begå brott, s k "early starters", fortsätter också med det i högre utsträckning efter sin tonårsperiod.¹³ Därför skapas lagar, regler och handlingsprogram på *strukturell*, politisk och social, nivå. Från den strukturella, nationella, nivån kan man knyta an till *närsamhället* där plattformen för t ex drogpreventivt arbete ska skapas.¹⁴ Eftersom drogmissbruk är en vanlig inkörsport till kriminalitet är det viktigt att förhindra att barn och unga brukar droger¹⁵. Preventivt arbete på *individ- och familjenivå* riktar sig till alla men vid behov speciellt mot utsatta barn och ungdomar. Preventiva insatser gagnar inte bara hälsan hos de unga utan även deras sociala möjligheter. Individer som missbrukar och/eller begår brott har ofta svårt att smälta in i samhället och marginaliseras. Den generella uppfattningen, såväl nationellt som lokalt, är att de har ett beteende som inte accepteras. Den svenska drog- och kriminalpolitiken bygger på detta – en samverkan mellan det offentliga ansvaret (strukturella och närsamhället) och det medborgerliga initiativet¹⁶ (individ- och familjenivå).

Stadens mål med förebyggande handlingsprogram

Socialtjänstförvaltningen beslutade (1995) att skapa en gemensam och grundläggande handlingsstrategi för de drogförebyggande insatserna i staden. Strategin reviderades för andra gången 2003/04 till det s k STAN-programmet¹⁷. Syftet med programmet är att det ska bli lättare att driva

¹¹ Nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador (2001), s.1.

¹² Förebyggandets konst (2002), s.16.

¹³ Kriminell utveckling – tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser (2001:15), s.13.

¹⁴ Kriminell utveckling – tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser (2001:15), s.6.

¹⁵ Nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador (2001), s.1.

¹⁶ Allas vårt ansvar – ett nationellt brottsförebyggande program (Ds 1996:59), s.3.

¹⁷ Förebyggandets konst (2002), s.4.

lokalt drogförebyggande arbete och därmed förenkla för t ex skolor att skapa egna handlingsprogram, vilket *rektorerna på respektive skola är skyldiga att göra*. Även arbetsgivaren har ett ansvar gentemot sina arbetstagare. Därför är policydokument och handlingsplan nödvändigt på alla arbetsplatser. Handlingsprogrammen kan med fördel formuleras som ett samlat förebyggande handlingsprogram då tidiga riskfaktorer gällande social ohälsa, t ex drogmissbruk, vanligtvis är samma riskfaktorer som ligger till grund för en kriminell utveckling¹⁸.

I STAN-programmet föreslås följande förebyggande *inriktningsmål*¹⁹;

- Barns och ungdomars uppväxt ska vara fri från tobak, alkohol och narkotika
- Ett narkotikafritt Stockholm
- Stadens invånare ska ha återhållsamma alkoholvanor
- Stadens invånare som missbrukar droger ska erbjudas hjälp att komma från sitt missbruk

Stadens inriktningsmål är vidare konkretiserade i följande *mätbara delmål*;

- Debutåldern för alkoholberusning ska skjutas upp
- Andelen barn och ungdomar som använder tobak ska minska
- Andelen barn och ungdomar som någon gång använt narkotika ska minska
- Berusningsdrickandet bland både vuxna och unga ska minska
- Nyrekrytering till missbruk ska minska
- Fler missbrukare ska förmås att upphöra med sitt missbruk
- Alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar ska minska

Sambandet mellan droger och brottslighet berörs inte i detta program. Förebyggande åtgärder mot brottslighet och missbruk bygger dock på samma grunder. Viktigt att påpeka i detta sammanhang är att *all kriminalitet inte beror på droger* liksom att *alla drogmissbrukare inte begår kriminella handlingar* (vid sidan av innehav av droger för eget bruk).

Koppling till Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Genom att sammanföra de gemensamma målsättningarna i de nationella-, stadens och de lokala handlingsprogrammen försöker förvaltningen skapa en helhetssyn för det förebyggande arbetet. Stämmer de lokala målen överens med omvärldens så borde det också vara lättare att få gehör för det lokala brotts- och drogförebyggande handlingsprogrammet som helhet.

¹⁸ *Kriminell utveckling – tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser* (2001:15), s.10.

¹⁹ Ur förslag till *Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program* (2004), s.7.

Bilaga 3

Referenser

Allas vårt ansvar – ett nationellt brottsförebyggande program (Ds 1996:59). Justitiedepartementet.

Elevers drogvanor 2002. Drogvaneundersökningar av USK, Stockholmsstad.

Förebyggandets konst (2002). Statens folkhälsoinstitut.

Handlingsprogram för det drogförebyggande arbetet bland ungdomar i stadsdelen Spånga-Tensta (1998), SDF Spånga-Tensta.

Kriminell utveckling – tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser (2001:15), BRÅ-rapport.

Nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador (2001); faktablad från Socialdepartementet, Regeringskansliet.

Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program, STAN, (2004). Förslag från Socialförvaltningen i Stockholm.